

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any I.—TARRAGONA, 19 octubre de 1913.—Núm. 15.

PER LA MANCOMUNITAT

El proper divendres, dia 24, tindrà lloc a Barcelona, en l'històric Palau de la Generalitat Catalana, la reunió de totes les forces polítiques i socials de Catalunya disposades a exigir l'immediata aprovació del Projecte de Mancomunitats.

A continuació publicuem l'hermosa i patriòtica convocatoria que han dirigit al poble's presidents de les quatre Diputacions catalanes. L'publicuem no sols perquè constitueix un document notabilíssim, sino perquè sintetisa l'unànim aspiració de tots els catalans. Ni's pot dir res més, ni més bellament dit. Heu'se-la aquí.

CONVOCATORIA

Reunits els presidents de les Diputacions provincials catalanes en el vell Casal de la Diputació de Catalunya, per a tractar de la situació que ha anat fentse a Madrid al projecte de Mancomunitats, devem a la confiança de les corporacions que representem i de l'opinió catalana que no'ns ha fallat mai fins ara, la declaració clara del perill que amenaça aquesta unànim aspiració de la nostra terra.

Lo que pasa amb aquest projecte és inuadit.

Se tracta d'una reforma preparada i discutida anys i anys, reclamada unànimement pels representants de totes les Diputacions espanyoles constituïts en Assamblea, acceptada pel Govern conservador, escullida després pel Govern lliberal, votada per la Cambra popular en dugues renovacions succesives. Quasi totes les forces polítiques catalanes i espanyoles hi han col·laborat, quasi totes una hora o altra hi han donat la seva adhesió: partits turnants, partits d'oposició tradicionalista, partits d'oposició republicana, Diputacions espanyoles, Diputacions i Ajuntaments de Catalunya, governs i parlaments. Però sempre quan el projecte està a punt d'ésser aprovat, sorgeixen dificultats veritablement incomprendibles que'l deturen.

Podiem i deviem creure que no havia de passar aixís aquesta vegada. Podiem i deviem creure que després de la rectificació del partit lliberal, feta noblement per en Canalejas i consagrada per la unanimitat dels vots lliberals del Congrés, el projecte de Mancomunitats no havia de trobar ja cap obstacle.

I està passant tot lo contrari. Quan Catalunya, després d'una tramitació interminable, durant la qual ha mostrat la seva plena maduresa, mantenint la tensió de voluntat serenament, sense convulsions ni violències, veu pròxima la darrera prova: la votació del Senat, venen les conspiracions sordes, els canvis de criteri, ve el posar-se en front de les Mancomunitats els que abans les defensaven, ve l'entrebancar-les els que més activament allà dalt les havien impulsades, senyals totes precursoras d'un nou aplaçament.

Trista cosa és i de perniciosas conseqüències que una aspiració feta centre d'idealitats i d'esperances a la nostra terra, que aquí té la virtut d'unir a tots els catalans, a l'arribar a Madrid i caure en el clos de la política en general, sigui convertida en joguina de rivalitats personals, en arma esgrimida ara pels uns, ara pels altres, en les lluites bizantines per la possessió del poder. Però la repugnancia davant d'aquesta profanació d'un sentiment i d'una idealitat colectives, no és res comparada amb el desengany d'un nou aplaçament.

La decepció de Catalunya serà fonda i immensa.

Si aquesta solució de les Mancomunitats, que és una solució d'un sentit descentralitzador suau, incipient, circumscrit a serveis de caràcter social durant segles fòra de l'Estat i estranys al conjunt de funcions que li són característiques; gestat, formulat i defensat amb un governamentalisme remarcable; que no descentralitza, sino que's limita a preparar la descentralització d'uns quants serveis, a ratificar pel Parlament; que ha reunit a Catalunya lo que no hi hà dret a exigir de cap projecte per devenir llei, perquè no hi hauria cap llei possible: la unanimitat; que ha estat acceptat, incorporat als programes dels dos partits governants i als de tots els partits d'oposició; si un projecte així no pot salvar els obstacles parlamentaris, tothom a la nostra terra, treurà dels fets la mateixa conseqüència, una conseqüència fatal per l'obra de la nostra normal actuació política: que Catalunya no pot ni deu esperar del Parlament satisfacció de cap mena.

I no oblidin els homes eminentes que a Madrid tenen lligat el seu nom an aquesta reforma, que l'hora de la Mancomunitat és aquesta. O ara o mai. Si això succeeix, si aquest desengany s'aplana sobre Catalunya, l'hora de la Mancomunitat haurà passat, com en tots els conflictes semblants han passat estèrilment per Espanya, sense aprofitar-les, les hores de transició i d'harmonia. Però, després d'aquesta lluita de mutues estridències, tornar a venir una treva favorable a la pacificació dels esperits, però tinguis ben en compte que la fórmula que allavors podrà restablir l'harmonia, ja no serà pas la de les Mancomunitats: caldràn concessions més amples.

Dever de patriotisme és per a nosaltres fer arribar als homes dels nuclis governants, distrets per altres preocupacions i problemes, aquestes previsions ara que poden tenir plena eficacia encara les nostres advertències; com dever de patriotisme és demostrar una vegada més i amb més solemnitat que mai, que al costat de les Mancomunitats hi hà la voluntat de Catalunya entera.

Per això havem decidit cridar a tots els diputats provincials de Catalunya, als que representen totes les comarques catalanes i tots els matços d'opinió de nostra terra; a tots els que, d'aprovar-se el projecte haurien d'integrar la Mancomunitat, a una Magna Assamblea en l'antic Palau de la Generalitat de Catalunya, on tantes voltes s'hi reuní, en altres temps, la representació de Catalunya entera.

Reunits en Assamblea tots els diputats provincials de Catalunya i refermant tots junts la seva adhesió al projecte de Mancomunitats, tindrà aquest una nova consagració que li donarà major virtualitat i força i demostrarà a tots els polítics espanyols que, al donar-li el seu vot i convertir-lo en llei, no s'intentarà crear un organisme capritxós i artificial, sino que's consagrarà el fet viu de l'unitat de Catalunya i la voluntat de tots nosaltres de actuar dintre d'aquesta unitat.

Hem acordat també cridar als senadors i diputats a Corts per Catalunya, per a demanar-los-hi novament, a tots junts, el seu concurs, que esperem obtenir-lo, tant entusiasta i decidit com fins ara.

A tots us cridem per al vinent dia 24, tant als que deveu als ciutadans la vostra investidura, com als que l'haveu rebuda de les nostres viles i ciutats, tant als que la posseïu a manera d'accessió de la possessió de la terra com als que la teniu del rei; que

catalans són els electors, catalanes les Municipalitats, catalans aqueixa terra i els passats que us l'han llegada, en el poder del rei, concreció constitucional la més alta de la força de l'Estat que tots els catalans integrem, catalana és la part que ha irradiat cap a nosaltres.

Del vostre patriotisme, de la consciència que teniu dels devers que us imposa la vostra investidura, esperem que sabreu ésser al vostre lloc en aqueixa gran Assamblea representativa de la nostra Catalunya.

Barcelona, Palau de la Generalitat, 6 d'octubre de 1913.

Enric Prat de la Riba, President de la Diputació de Barcelona.—Josep M.ª España, President de la Diputació de Lleida.—Agustí Riera, President de la Diputació de Girona.—Josep Mestres, President de la Diputació de Tarragona.

Les comarques catalanes

Confirmant notícies que també nosaltres hem rebut, diu el nostre estimat confrare *El Poble Català* en sa edició del passat divendres.

«Els cent cinquanta representants de Catalunya—diputats provincials, diputats a Corts, senadors—que d'avui en vuit se reuniran en l'històrica sala de Sant Jordi, no aniran sols a l'acte que s'hi ha de celebrar. Vindran de totes les bandes de la terra catalana acompanyats de personalitats significades pel seu càrrec, pel seu talent, pel seu prestigi, pel seu patriotisme.

Alcaldes i regidors, individus de les juntes de les societats polítiques literaries i econòmiques, redactors de periòdics, etc., vindran a fer costat als representants de Catalunya en les hores solemnes de la gran Assamblea.

Eixís serà més completa i més forta la representació de la terra catalana. Aixís apareixerà més viva i vistent la unitat de tots els catalans en el sentiment patriòtic i la seva germanor fermíssima, indestructible i triomfadora.

Benvinguts aquests altres catalans de les diferents comarques del nostre país que acudiràn a Barcelona el dia de la Assamblea. No tindran escó en la sala de Sant Jordi. Però ells tindran també el seu lloc en la diada. Aqueix lloc el tindran entre el poble que presenciarà la sessió dels representants catalans, entre la multitud entusiasta que envoltarà el Palau de la Generalitat. En aqueixa multitud, en aqueix poble, no hi hà de ésser solament Barcelona. Hi hà de ésser Catalunya i Catalunya hi serà, en la persona dels patriotes de totes les encontrades de la patria nostra».

* * *

Honradesa política

Els polítics d'ofici, els qui atenen sols a la pròpia conveniencia, ahir figuraven en un partit, avui pertanyen a un altre i a tota hora tenen preparada l'evolució per a ingressar en un camp diferent, fan ben sovint grans escarafalls d'honradesa. Els seus actes prou demostren que no la coneixen pas aquesta virtut. Si la coneguessin, si tinguessin noció exacta de lo que es i de lo que representa, ja que no poden exalçar la seva, respectarien la dels altres.

Per sortir nostrans trobem en un país on tots els ideals polítics han tingut bella encarnació. I si les més exagerades i extremes concepcions en l'organització dels governaments, no sols han lograt partidaris fermes, sino que, arribant a la massa del poble, han aixecat exercits de convençuts, proba palesa que l'idealitat era enlairada i que'ls capdavanters han procedit generalment amb austeritat i honradesa. A grapats podríem citar els exemples.

D'aquí que quan més forts han sigut els partits avançats, quan més han pogut influir en la cosa pública, més mostres d'abnegació, de desprendiment i

de sacrifici s'hagin registrat. Catalunya en això, com en altres tantes coses, es espill de pobles. ¿Com cada hù de nosaltres no trobarà en la seva ascendència'l nom d'un ciutadà que's sacrificà cent vegades pels ideals de llibertat? ¿Qui no guarda en la llibreria començada pel seu avi—ciutadà digne i honrat com pogués ésser-ne un altre—l'obra de doctrina democràtica i redemptora, on se rabejava l'esperit aimant del progrés i de la civilització?

Ha sigut quan han minvat els ideals i s'han refredat les conviccions i'l càlcul egoista ha ocupat el lloc de l'entusiasme sincer, que la raça dels polítics deshonorats ha aixecat el cap. Ha sigut quan les predicacions caldejantes i les actuacions enfortidores s'han afeblit, que'l poble, com manso anyell, ha sofert les expoliacions afrentoses dels explotadors de la política. Ha sigut en les èpoques grises, manques de tota idealitat, que la corrupció administrativa s'ha apoderat de les corporacions i dels organismes de l'Estat.

Per això es amb goig, amb veritable complacència que presenciem un fort desvetllament polític en la nostra terra. I ben lluny d'aturar-lo o d'atenuar-lo, ens creiem en el dever patriòtic d'impulsar-lo cada dia més i desbroçar-li'l camí. Santa lluita d'idealitats; escola de virtuts, on se frempen els esperits i la vida esdevé un seguit desig de millora individual i col·lectiva... Qui pretengui barrar-li'l pas, qui intenti desacreditar-la, qui no volgui que arreu imperi, es que te'l cor corcat i l'ànima malalta...

Que s'amaguin, doncs, els predicaires grisos, els eunucs de l'esperitualitat ciutadana, els homes sense conviccions, que matarien una idealitat a cambi de l'empedrat d'un carrer o de la construcció d'una acera. I si no volen recluir-se en les interioritats de la seva vida prosaica d'arreplegadors de gangues i d'obvencions, que no'ns parlin al menys d'honradesa política, que es cosa que no capeixen per manca d'educació social o per sobra d'egoisme mal disfregat amb pompositat de llenguatge en la que ningú creu ni pot guanyar prossèlits.

Quan s'imposin i governin arreu les més fortes idealitats; quan els ajuntaments i diputacions sien camp on s'assajin i's manifestin amb tota esplendidesa les conviccions ciutadanes, llavors serà quan lítica.

* * *

Pro Ciencia i pro Patria

Una bona nova pels qui estimen a Catalunya i's desvetllen pel seu enaltiment i consideració nacional, tant a casa com a fóra.

Era ahir que'l nostre bon amic el ferm catalanista de tota la vida, el doctor Gibert, de Tarragona, publicava la «Tarragona prehistòrica i protohistòtica» llibre d'altíssima erudició en quals primers capítols desbrossa el camí per l'esdevenir de la Prehistoria catalana, d'aquesta moderna ciencia encara en embrió a casa nostra.

I deiem allavors nosaltres, plens d'entusiasme:— Això sí que positivament és fer Patria: interessar als sabis, als intel·lectuals mundials, a aprendre la llengua Catalana, o a tenir-s'ho de fer traduir. Quin bell i atraient espectacle de sobirania per a nostra llengua!

Avui nostre amic estimat, amb una altra obra científica escrita en Català, destinada com la suara dita, a traspasar, malgrat el seu caràcter local, les fronteres, repeteix lo mateix. Amb aquesta obra, titulada «Fauna ictiològica de Catalunya», fa una gran caritat a Catalunya, omplena la llacuna que existia en la Historia Natural nostrada. Espanya no té la seva Ictiologia, existixen no més migrats catàlegs issolats.

Treballs com aquest, tan complerts, són massa per a un home sol, car suposen quantioses despeses i una perseverancia a tota prova. Uuicament els poden portar a cap els qui, amb esperit generós de sacrifici i amb idoneitat científica, estan enamorats de llur Patria i volen afirmar plenamet la seva personalitat.

Sabem, i tot això no més amb el seu propi esforç, sense cap tutela oficial, que prompte publicarà l'«Algologia marina de la Catalunya occidental», i una

obra sobre'ls Crustacis de Catalunya, de la que ben poca cosa se'n sap, deixant per a més endavant la publicació de la seva obra capdal, la *Mycologia* o Flora micològica de Catalunya.

Endavant, amic; en nom de Catalunya regonegada, moltes, moltíssimes mercès, i vos desitgem forces i molts cabals per a continuar la tasca de dignificació empresa pro Ciencia i pro Patria. No gireu la vista enrera; les bones obres un dia troben la seva recompensa a despit de les penyes de mutua alabança i protecció.

D. I. D.

De Renai.xement.

* * *

De dependencia mercantil

El passat diumenge a la tarda ens reunírem varis companys per a tractar de l'organització a nostre ciutat d'un centre de dependents mercantils, i després de parlar-se llargament de l'assumpte, s'acordà en principi lo següent:

Primer. Prosseguir amb eficacia els treballs encaminats a la creació d'un «Centre Autonomista de dependents de Comerç i de la Industria» per al millorament moral i material de la classe.

Segon. Nomenar una Comissió d'entre els reunits per a que passi a Barcelona, a tractar de l'assumpte, amb el «Centre Autonomista de dependents del Comerç i de la Industria»; i

Tercer. Convocar aviat a una reunió magna als dependents de comerç d'aquesta ciutat per a tractar de la constitució definitiva de l'entitat en qüestió.

Aquesta nota fou enviada als periòdics de la localitat, havent-la vist ja publicada en el *Diario de Tarragona* i *La Cruz*, als quals enviem nostre agraiment. Emprò, devem dir, que aquest fora molt més gros si'ls esmentats confreres s'haguessin pres la molestia de dir-hi quelcom de llur opinió en una qüestió de capdal interès per a tota la dependencia tarragonina. ¿Es que tal volta temen que algú s'ho pugui pendre malament i aleshores perdrien alguna subscripció?

L'associació de la dependencia mercantil tarragonina pot dir-se que es ja un fet, puig després de haver lograt que s'en parlés i que hi hagués qui s'encarregués de formar un centre a Tarragona, aquesta idea de tanta trascendencia, per a tots els que fins ara estem orfes de representació, ha sortit ja la soca d'aquest arbre que anirà creixent i creixent fins a donar sombra capaça de recullir i aixoplugar a tota la dependencia tarragonina, abrigant-la de les tempestes futures.

L'entusiasme que regna dintre la comissió encarregada en l'organització es gran, i molt prompte sortirà cap a Barcelona per a sapiguer concretament la manera de poguer formar part del C. A. de D. de C. i de la I, en la *Secció de Socors mútuus*, a fi de poguer disfrutar dels subsidis corresponents en el cas de malaltia, cessantia i invalidesa. Heu's aquí el principal objectiu en la nostra actuació: l'ajudar-nos equitativament els uns als altres en tots els trànzits de la vida i tal volta, l'únic medi de obtindre-ho es amb l'apoi dels companys barcelonins, de la primera entitat de Catalunya i d'Espanya amb aital organització.

I després; una vegada ens haguem posat d'acord amb el «Centre» de Barcelona, es cridarà a tots els dependents mercantils a una assemblea magna no per a tractar de la conveniencia d'associarnos, sinó ja de vencer la forma i medis de fundació, organització i conservació de la nova entitat que tants beneficis ens ha de donar a tots en general.

UN DE LA CLASSE.

* * *

Notes de l'Orfeó

¿Cò que tot un Capítol Catedral rebutja, tota una regió espanyola ho arreplega.

En el Concert de diumenge a la nit, al Teatre Principal, l'Orfeó và afegir un altre títol de gloria als innombrables que dú guanyats. Títol que bé valdrà la pena que l'espliquem. L'Orfeó tenia de cantar el passat diumenge, a Sant Francesc la *Missa del Papa Marcel-lo den Palestrina*, en ocasió de celebrar-hi els aragonesos residents a la ciutat, la festa de la Verge del Pilar.

El prec era, doncs, dels mateixos aragonesos.

A pretext de lo que diu un *Motu propio* de Pius X sobre música religiosa, el Capítol Catedral (no volem ara personalitzar), và entendre que no podia l'Orfeó cantar-hi la tal missa, per quan en el mentat document papal se proibeix que cantin les dones a les esglésies, sinó pertayen aquelles a comunitats o cofraries religioses. Mes clar: no poden cantar homes i dones en barreja.

El *Motu propio* en qüestió parla d'altres extrems que fins ara no s'han cumplert, però'l Capítol Catedral ha tingut a bé no preocupar-sen, i en canvi ha fet caurer tot el seu rigor en contra l'Orfeó tarragoní, entitat cultural, artística, cristiana i tarragonina, tot d'un plegat.

Deu els volgui perdonar el seu grós erro, cosa que no sabran fer els homes, i àdhuc les dones. ¿Excés de zel? Res d'això. Lluites petites de capelleta... I a n'aquí'l mot hi và ajustadíssim.

De totes maneres, els aragonesos, portats per un gest de tossuderia digne de tots els elogis i respectes, no van volguer resignar-se a no poder oir l'Orfeó, i van organitzar un Concert *profá* (si'l mot hi escáu) al Teatre Principal, exclussiu per a la colonia aragonesa.

El Teatre era plè a vessar dels braus fills de la terra d'Aragó. Si això no era una lliçó pel Capítol Catedral, no sabem pas lo que era.

Aragó, l'antiga nacionalitat germana nostra en l'hisoria gloriosa de la gran Confederació catalana-aragonesa, và afegir una fulla més a les que porta escrites; una fulla nova, no pas de guerres ni de dominis; una fulla de pau i de fusió amorosa per obra magnífica dels cants; una fulla de confraternitat entre'ls dos pobles; una fulla que entonava una santa rebelió.

Tot això, per a dir-ho d'una vegada, era un nou títol d'honra i de gloria per a l'Orfeó tarragoní, que no s'atura ni's doblega davant dels grans erros dels representatius, ni enfront dels grans-petits enemics que'l pretenen enfonzar debades.

¿Es massa robust l'arbre, i massa pletòric per a que'l coll-torcin o li estronquin la sava les petites orugues!

Del Concert ne direm poc, puig el Programa era prou conegut i aplaudit en altres ocasions. Els aragonesos en van restar enllepolits i satisfets. Els cantaires, aixís mateix, gojosos i agraidíssims dels fins obsequis i atencions rebudes.

¿Què resta dir ara? Lo que apuntem al començament: *Cò que tot un Capítol Catedral rebutja, tota una regió espanyola ho arreplega.*

¿Ve'u's-aquí una bella mostra de regionalisme aragones, per a qui la vulga, o capiga cantar!

X.

* * *

Electoral

Han produït molt mal efecte en l'opinió pública les manifestacions que's feren en la conferencia donada'l passat diumenge en el Teatre Principal. Qui impremeditadament les llança demostra, apart d'una lleugeresa llastimosa, un desconeixement absolut de l'hisoria de Tarragona i de la tradició dels nostres partits polítics, tots els quals poden citar amb orgull bon nombre d'honorables ciutadans qui han portat al municipi en diferents èpoques, no sols la fermesa de les seves conviccions i remarcables iniciatives, sino també belles mostres d'honradesa i dignitat.

Quan el moviment popular ha perdut per complet l'alta significació que li donaren les eleccions de maig i de decembre de 1909, i avui, a l'amparo del seu nom, se pretén entronitzar un caciquisme ni més ni menys repugnant que'ls demés que hem patit, certs atreviments de paraula no poden produir més que un efecte contrari als fins proposats. Perque ha d'estranyar a tóthom que parlin tan despectivament de política, gent que no han fet altre cosa que política, en tota sa vida, i no de la més sana, i de la política viuen i en la política aspiren a ocupar càrrecs importants.

No serà, doncs, estrany, que'l fracàs de la conferencia de diumenge,—fracàs d'oratoria, fracàs d'idealitat i fracàs de públic,—sia precursor de la derrota de lo que's vol de totes passades batejar amb el nom de *candidatura popular* i que no es altra cosa que la coalició d'alguns regionalistes i carlistes amb els ministerials de Marianao, coalició disposada a comprar vots, a emplear en son favor la presió oficial i a utilitzar totes les armes de mala llei de la més baixa i odiosa política.

Casi cada dia's reuneix el Comité local de la Conjunció Republicano-Socialista i son també frequentíssimes les reunions de les comissions electorals dels partits federal, socialistas i nacionalista-republicà.

Els treballs preparatoris per a la vinenta lluita electoral toquen a son terme i en ells s'ha demostrat palesament l'entusiasme i decisió de les forces

conjuncionades, a l'ensamps que l'altesa de mires, serenitat i tacte amb que procedeixen els elements directors.

La vinenta setmana quedarà feta segurament la designació de candidats, que podem avançar respondrà als desitjos de l'opinió i als fins que la Conjunció's proposa.

Podem fer constar, sense por a ésser desmentits, que'l fet de que en la convocatòria de entitats per a la confecció d'una candidatura mal anomenada popular, hi figuri la firma de nostre estimat amic don Josep Montserrat i d'algun altre regidor, no obeeix a altre cosa que a un excés de consideració portada fins a l'últim extrem envers altres companys de consistori.

Del Sr. Montserrat ens plau manifestar que no sols ha pres part en les deliberacions polítiques de l'Unió Nacionalista Republicana, de la que es digne President, sino que hi ha prestat ara i sempre la seva conformitat i lluitarà al costat de la Conjunció amb tot el seu prestigi i entusiasme.

S'ha comentat moltíssim la decisió de la Lliga Regionalista de Barcelona, que ha determinat presentar candidatura pròpia en les vinentes eleccions, rebutjant tota intel·ligència i pacte amb els demés elements de les dretes que li havien demanat la seva col·laboració.

Sembla que'ls més indignats per l'acord de la Lliga són els elements carlins, els directors dels quals a Barcelona, segons se diu, es probable ordenin als seus correligionaris de les demés poblacions de Catalunya, rebutgin tot tracte o coalició pera fins electorals amb els regionalistes de les respectives localitats.

Per de prompte, aquella mútua correspondència que en alguns punts s'havia establert, s'ha refredat bon troç.

A l'invitació dels regidors que intenten ressucitar la Popular, l'Orfeó Tarragoní ha contestat que essent l'entitat ademés d'exclusivament artística i cultural íntegrament tarragonina, i vist que hi haurà lluita política, no deu pendre part en cap dels actes que a les properes eleccions se refereixin.

Creu l'Orfeó que no's poden invocar precedents ja que, en altra ocasió, fou tot Tarragona que va unir-se en estreta abraçada, sense diferenciacions polítiques de cap mena.

En el Centre Industrial se comentava aquests dies que certs regidors convidessin a aquella entitat per a fins electorals, essent així que havent promès l'Alcalde i altres *conspicuos* de l'Ajuntament popular que acudirien a n'aquell Centre per a tractar de la qüestió d'aigua, encara'ls esperen.

No cal dir que'l Centre Industrial com la Cambra de Comerç i demés entitats econòmiques, no pendran part en la vinenta lluita electoral.

* * *

Menudencies

«El teatro se hallaba completamente lleno cuando el conferenciante se presentó en el escenario.»

Si es així, cal compadeixe al pobre conferenciante i censurar durament al públic per la seva desconsideració i descortesia.

¿On s'es vist que estés plè'l teatre al presentar-se'l conferenciante, i al començar a parlar anés desfilant la gent fins a no quedar més que un centenar de persones mal comptades?

I'l pobre conferenciante que tant l'havia suspirada aquesta conferència! Figureu-vos que ja fa dos anys que la tenia ficada al cervell i l'anava explicant: — *Jo diria... Jo diria...*

Es clar, quan ha arribat el moment oportú, han sigut molts que ja sabien lo que havia de dir; i'ls uns no han acudit, i'ls altres han marxat sense esperar que s'acabés la peroració.

Ah! i que no's va perdre per propaganda. Visites particulars, *besalamanos*, solts als diaris, *banderilles* com les de les atraccions dels cines, encaixos a l'estil de l'elixir Callol...

I té: a l'acabar la conferència, 111 persones, ni una més ni una menys...

Haurem de cridar al canonje: l'extremaunció s'imposa.

Hem llegit, per fi, la convocatòria de la Popular i no sortim de la nostra *apoteosis*. Els regidors populars convertits en uns petits despotes!

A les entitats tarragonines, ja no les consulten; les manen. Inconvenients d'anar en males companyies: la fortor del caciquisme dels Guasch, ha empestat als regidors populars de tal manera que, qui no fa de cacic, se'n sent i'n farà, com li donin lloc i temps.

¿Qui la va acordar la primera Popular? ¿No foren

les entitats tarragonines?... Doncs, lo natural seria que aquestes determinessin si havia de continuar.

Com això seria un perill, perquè és seguríssim que l'immensa majoria d'entitats se manifestaria contraria a la Popular, els regidors sols parlen de designar la Comissió nominadora dels candidats i decidir si s'ha d'anar al *copo* o no.

Per de prompte'l *copo* ja hi es: es el *copo* de facultats que no tenen. I podrien seguir *copant*. No caldria parlar de Comissió, que ja es feta, ni de candidats, que ja estan escullits.

Sembla estrany que hi hagi homes de certa edat, que malparlen dels polítics i dels partits, i a tota hora tenen a la boca les paraules *bona fè* i *honradesa*, per. al cap i a la fi, avenir-se a tanta comedia i a tanta baixesa!

El primer firmant de la convocatòria esmentada es D. Robert Guasch, candidat rebutjat ara fa dos anys per la Comissió nominadora composta pels ciutadans en Joan Pallarés, en Bernabé Martí, n'Antoni Rossell, en Modest Vallvé i en Joan Rimbau.

Tots recordem lo que succeí les passades eleccions amb en Robert Guasch, anomenat *buitxi de la Popular*; però, per si a algú no ho entengué prou, bò es que'n fem memoria.

El cacic Anselm Guasch pretengué imposar determinats candidats a la Comissió nominadora i aquesta rebutjà dignament les pretensions del desacreditat polític. I fou per això que a darrera hora, d'una manera oculta i traïdora, se feren imprimir a Reus unes candidatures i's robà'l lloc que al segon districte corresponia a l'honradíssim i prestigiós obrer en Josep Melendres per a colocar-hi a Robert Guasch.

Nosaltres esperavem que a la conferència del diumenge se n'hauria parlat d'això, perquè alguna relació té amb el tema de l'honradesa dels procediments.

Es veu que per més en moda que estigui l'honradesa encara podríem fer distincions... ¿Oí, senyors regidors que no heu tingut inconvenient en estampar la firma al darrera la del Robert Guasch?

Parlèu amb un carlista. Vos confessa que mai havien tingut més d'un regidor a l'Ajuntament, això quan no s'havien de contentar amb cap, que eren les més de les vegades.

Ara n'enen quatre o cinc o sis, mercés a la Popular, i de totes passades volen conservar-los.

— Però ¿com ho faréu?... Si no teniu força ni organització, ni res...

— Sí, ja ho sabem, però tenim els vots de l'Anselmo.

Parlèu amb un regionalista. Dos o tres han pagat les obres del cassino; dos o tres fan el setmanari; quan se reuneixen més, mitja dotzena i encara hi ha disprecció. Ni sisquera hi hagué unanimitat i entusiasme per anar a escoltar al *quefe*.

— ¿I així volèu anar a les eleccions i presentar candidats i treure 'ls triomfants?...

— Bé, tingueu present que comptem amb els vots de l'Anselmo...

Conseqüència: l'Anselmo es la providencia, la repartidora, el carlisme, el regionalisme i la popular. Vaja, nois: bon profit!

Noves

Oficines electorals de Conjunció R. S.

Han quedat obertes en els següents llocs:
Unió Nacionalista Republicana, carrer de Mendez Nuñez.

Centre Federal, Plaça de la Font.
Agrupació Socialista, Societat Cooperativa La Aurora, Rambla de Castelar.

Del president de la Diputació provincial, nostre bon amic i company en Josep Mestres, hem rebut una atenta invitació per a la reunió que tindrà lloc aquest matí, a les onze, al Saló de sessions de la Diputació, a l'objecte de canviar impressions i determinar la conveniencia i factibilitat d'organitzar en aquesta ciutat, algún acte que signifiqui simpatia per a l'Assamblea de Diputats i Senadors que tindrà lloc a Barcelona'l dia 24, a fi d'adherir-se al projecte de Mancomunitat i al desig de que sigui prompte aprovat.

Trobem encertadíssima l'iniciativa del President de la Diputació i esperem que totes les entitats tarragonines i personalitats que han sigut convidades assistiran a l'acte, que no dubtem donará'ls resultats que's desitgen.

Per la nostra banda, no hi faltarem i oferim des d'ara la més entusiasta col·laboració.

El passat divendres se reuní la Junta municipal de Vocals associats a fi de discutir el contracte acor-

dat pel municipi amb el Sr. Valls Belez, de Valencia, per a la captació d'aigües artesianes al llit del riu Francolí.

Persones imparcials i competents que presenciaren els debats, ens han fet grans elogis del discurs que pronuncià nostre estimat amic i correligionari Dr. D. Antoni Rabadà. La impressió que causà fou tal—segons manifestació d'un testimoni—per l'abundor de datos i fondo estudi de la qüestió, que si la votació hagués sigut de ia barana enfora, així com fou de la barana endins, el contracte hauria sigut rebutjat, per unanimitat.

Felicitem a l'amic Rabadà i sentim no poder fer lo mateix amb els *tecnicos* que tendenciosament procuren mermar les facultats i atribucions de la Junta municipal de Vocals associats, que son tan sobiranes com les de l'Ajuntament.

Es ben de notar i significatiu que'ls tres metges que assistiren a la sessió, Doctors Rabadà, Barceló i Soler, votessin en contra del contracte.

Es veritablement vergonyós lo que succeeix amb les Companyies dels ferrocarrils lo mateix en la del Nort que en la de M. Z. A., i si bé es la culpa principal la manca de espai, si dites empreses s'imposessin ben bé de l'estat de nostres estacions i tinguessin més interès en complaure al públic, amb seguretat que haurien organitzat un doble o triple servei, en forma com l'ha tingut en altres epoques la xarxa de M. Z. A. quant era T. B. F.

Aleshores, com podria fer-se ara, tenien unes brigades triples; la una funcionava en les hores ordinaries de treball durant el dia; un altre treballava durant les hores de esmorçar i dinar, i un altre treballava de nit.

Si aixís tinguessin organitzats els serveis les dues Empreses com creiem ho estan fent a Barcelona, sens cap dubte que's podria realitzar doble feina de la que avui se porta a terme.

Creiem que això haurien de demanar el nostre comerç junt amb les Entitats totes, als Directors de les Companyies, i si elles no's atenen, al Ministre de Foment.

Nostre apreciat confrare *Tarragona Federal* publica en son darrer número dues interessantíssimes cartes dirigides pel Diputat per aquesta Circumscripció i particular amic nostre En Julià Nougés al Sr. Ministre de Foment, relatives a la construcció dels nous dics.

Com nosaltres ens hem ocupat de les anomalies que s'observen en aquestes obres, prometem fer-nos càrrec i comentar degudament les esmentades cartes, lo que sentim no poder fer avui per manca de lloc.

El dimars passat comensaren a circular els trens per les noves foradades construïdes fins a la estació de Garraf amb lo que se ha perllongat ja un bon tros més la circulació per la doble via desde Barcelona.

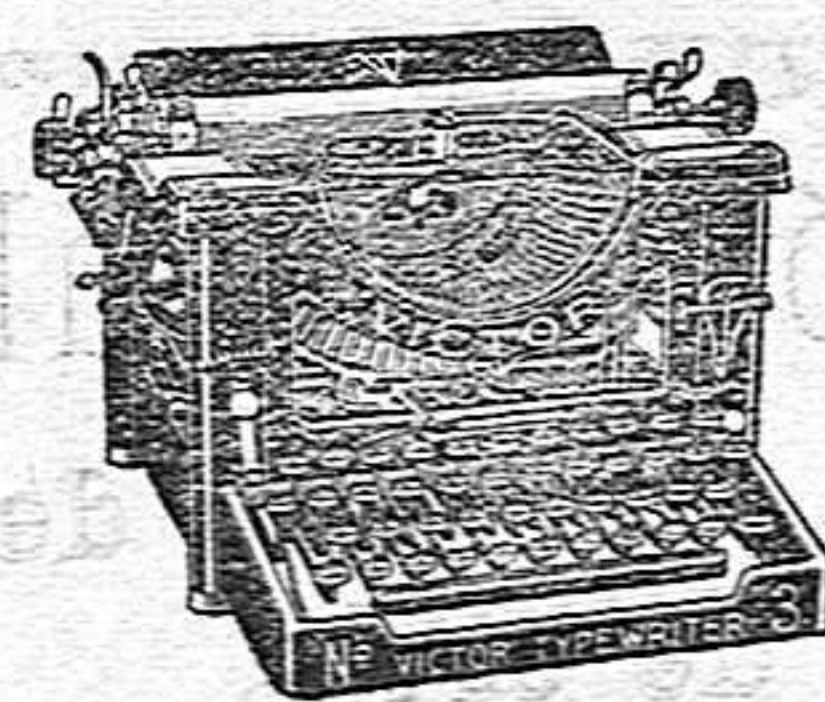
Sens perjudici de parlar-ne un altre dia pel nostre compte, tal com se mereix, recomanem als nostres lectors l'article que, reproduïm de la xamosa i patriòtica revista *Renaiement*, referent a la darrera obra del competentíssim naturalista i respectable amic i company de causa Dr. N'Agustí M.ª Gibert.

De Constantí:

Ja tenim instal·lada i funcionant l'iluminació pública per medi de l'electricitat. Però 'ls qui manen, amb l'afany d'estalviar per un costat lo que gasten per altre, ens donen la llum amb compta-gotes. Tan aviat fa una mica de lluna, ens retiren la claror.

— Es un escàndol lo que passa amb el joc. D'encà que s'ha arreplegat la cullita que's juga descaradament. Alguns espavilats esperen els diumenge per a posar lo que n diuen *cabecera* i així arreplegar les setmanades dels pobres treballadors. Sembla mentida que hi hagi burgesos que hi gosin amb aquesta explotació, i que les autoritats la consentin.

Máquina d'escriure

VICTOR

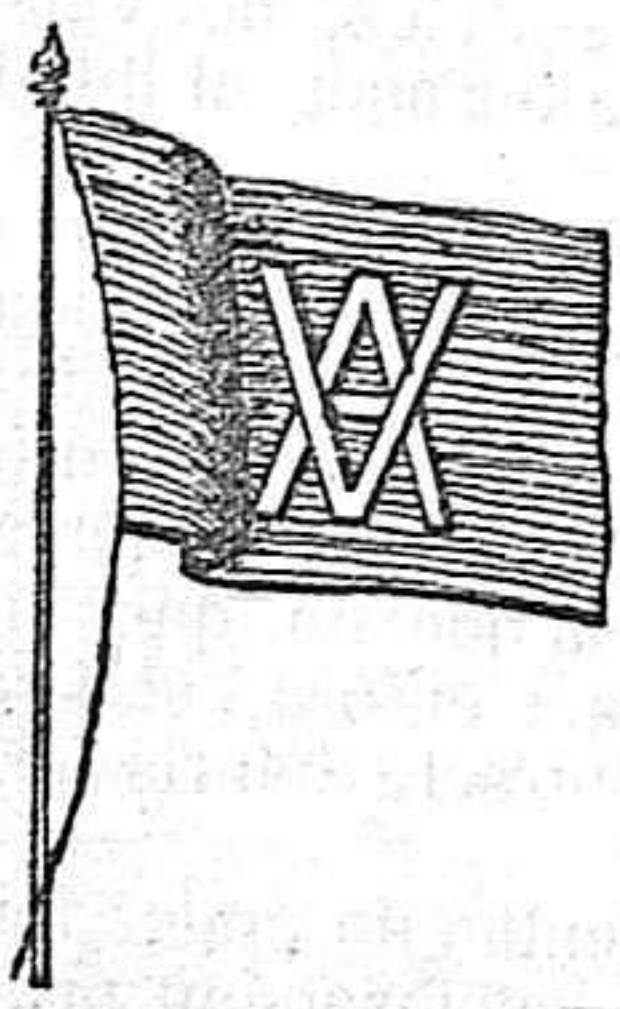
La més rápida

La més econòmica

La més perfeccionada

Per a informes i catàlegs dirigir-se al Representant a Tarragona, PERE OLIVELLA, Comte de Ribera, 5, pral.

IMP. DE J. PUJÓAN, MÉNDEZ NUÑEZ, 5.

IBARRA Y C.^a S. en C.-SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de **Tarragona** per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Illa Cristina), Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía, Carril, Coruña, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasages i San Sebastián.—Servei ràpid eventual per a Galicia i Nord d'Espanya amb escales a Valencia, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Coruña, Santander i Bilbao, empleant solsamant **catorze dies** en el viatge.—S'expedeix coneixement directe per a Luarca i Sant Esteva Pravia amb trasbort al vapor **Luarca núm. 3** y per a Dunkerque als vapors de la Companyia Francesa **Denain & d'Anzin**.
Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca.—Unic servei fíxo i setmanal per a Cette i Marsella tots els divendres.

PRÓCSIMES SORTIDES

PER A LA COSTA D'ESPANYA

Octubre 23	"Cabo Nao"
" 30	"Cabo San Martín"
Novembre 6	"Cabo San Vicente"
" 13	"Cabo Toriñana"
" 20	"Cabo Peñas"

PER A CETTE I MARSELLA

Octubre 24	"Cabo San Vicente"
" 31	"Cabo Toriñana"
Novembre 7	"Cabo Peñas"
" 14	"Cabo Corona"
" 21	"Cabo Corona"

Per a més informes, a son consignatari EN **MARIAN PERES**, carrer Real, 32.-Telefon 45

C.^a de Seguros Generales de Dusseldorf

Segurs de transports

La New-York, de New-York

Companyia de segurs sobre la vida

L'UNION, de París

Companyia de segurs contra incendis.

L'Assicuratrice Italiana, de Milan

Companyia de segurs contra accidents.

La Continentale, de Mannheim

Segurs de transports.

Passeig de Colon, 11 i 12, Barcelona

SUBDIRECTOR A TARRAGONA

Macià Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

Societat de socors mutuels

TARRAGONA I SA PROVINCIA

dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
Inscripta en el Govern Civil i en la Comisaría general de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **Dr. Rabadá**

Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA Y CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts, electroterapia i análisis micro químic d'orina i productes patològics.—Sero Reacció de Wassermann.—Aplicació del 606

Baix la direcció del Dr. Rabadá

Ex intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Metge de les Cases de Socors de Barcelona

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7.—Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.—Per a'ls pobres, franca, dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 75, principal.—TARRAGONA

FRANCISCO POTAU

Calçat fet

i a la mida

Rambla de Sant Joan, 52

MAGATZEM DE FERRETERIA FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes.—Objectes per a regalos.—Articles per a magatzems de vins i olis

Macià Mallol Bosch, Carrer de Sant Agustí, 9

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

— DE —
JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamany.
Escribanies, Plumes Stilogràfiques, pesa-cartes, copiadors, etc.

Gran novetat en pitja papers amb rellotje veritat.
Postals de totes menes i albums per a les meteixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

FITER Enciclopedia moderna catalana.—Edició Gal·lach

Léxic Catalá.—Divulgació de termes tècnics, científics, d'arts i oficis.—Antecedents del ordre històric i geogràfic.—Observacions tecnològiques conexas ab els coneixements artístics, científics i literaris.—Biografies.

Obra que ha merescut grans elogis de un aplec de catalans il·lustres.

Cinc volums; presentació esmerada; planxes en relleu i or; obra genuinament catalana.—Venda a plassos (38 ptes.) i al comptat (35 ptes.)—Present de un moble simbòlic.

Diccionaris de totes les llengües: Catalá, Castellá, Espanyol-Francés i Francés-Espanyol, Anglés Espanyol i Espanyol-Anglés.—**Pal·las**, última paraula en aquesta mena de publicacions.—**Diccionar. de Laousse**.

Venda y suscripció de tota mena de diaris y revistes espanyoles y extrangeres: **Centre de Suscripcions de Joan Munté, Kioscos Rambla St. Joan y Rambla St. Carles**.

MOSTELLE — (RAIMOST) —

SUC DE RAIMS SENSE ALCOOL

The Grape Juice C.^o L.^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més higiènic.

Un exelent refresc

El millor aliment en les malalties i convalescencia.

Se ven per tot arrèu

Fabricació especial

de sabó de moltes classes

d'oli d'oliva i de coco

J. Monserrat

Gobernador Gonzalez, 16 i 18